

Karl Rahner—Karl-Heinz Weger: Was sollen wir noch glauben? (Mit wir glauben még?) Herderbücherei 700. 1979, 207 o.

A könyv alcíme: „Teológusok szembenéznek az új nemzedéknek a hitre vonatkozó kérdéseivel.” Persze csak néhánnyal, hiszen ma igen sok dolog kérdésessé vált, ami régebben még magától értetődő volt a hívő embernek. A kilenc fejezet mindegyike a kérdés részletes fölvetésével kezdődik és a teológus állásfoglalásával folytatódik. A következő kérdésekről van szó: Miért higgyünk egyáltalán? Mennyire biztos a hit? Van-e Isten? „A láthatatlan kertész” (azaz Isten működése a világban). A keresztény kinyilatkoztatásba vetett hitet megelőző kérdések. Miért éppen Ő? (ti. Krisztus). Megváltás és feltámadás. Mit higgyünk el az egyháznak? Gyakorló egyháziasság. — A zárófejezet: „Hiszek Jézus Krisztusban” eredetileg Rahnernek egy 1972-ben megjelent cikke volt (részleteit lásd lapunk más helyén). A szerzők az előszóban remélik, hogy a könyv segítséget nyújt a hit terén. Erre minden előfeltétel megvan: a kérdésfölvetés becsületes és erőteljes, az állásfoglalás teológiai mélységet és meggyőződéses hitet tükröz. A kis kötet a márc. 5-én 75. életévét betöltött Rahner „születésnap ajándéka” — olvasóinak.

Karl-Heinz Weger: Karl Rahner. Eine Einführung in sein theologisches Denken. (Bevezetés teológiai gondolkodásába.) Herderbücherei 680. 1978, 175 o.

A szerző a müncheni jezsuita főiskolán tanít, tehát Rahner lakótársa. Sokan panaszkodnak, hogy Rahnert „nehéz” olvasni. Hozzájárul ehhez kiadványainak szinte átláthatatlan tömege. A könyv ezért irányításnak, segítségnek készült, hogy érthetőbbé tegye Rahner fogalmait, módszerét és szándékát. Nem „Rahner-pótlék”, amely fölmentene a teológus műveinek olvasása alól, éppen ellenkezőleg. Hiszen korunknak ezt a nagy teológusát senkinek kerülheti ki, aki komolyabban foglalkozik teológiai kérdésekkel. S ami még fontosabb: Rahner nemcsak nagy teológus, hanem a hittudomány egyéje forr benne a hittel. Kítűnő képpel fejezi ki H.-J. Fischer ennek felszabadító hatását: „Aki a 60-as évek elején katolikus teológiát kezdett tanulmányozni, annak Karl Rahner neve lélegzétvételt jelentett.” Szellem és szív karöltve működött életművének létrehozatalában.

A szerző világos logikával adja elő Rahner fő gondolatait. Kiindulása: az ember, a transzcendentális-antropológikus módszer. Az ember: titok, lényegét nem ismerjük, de azt tudjuk róla, hogy nyitott a végtelen felé, és Isten „nem idegen szó” számára. Ezután a szerző áttér a rahneri teológia középponti gondolatára, az ember föltétlen Istenhez rendeltségére („übernatürliches Existential”). Ebből kiindulva tárgyalja a kegyelem, az „anonim kereszténység”, a kinyilatkoztatás kérdéseit, majd külön fejezetekben Jézus Krisztus hitét és az egyházi hitet. A könyvet rövid válogatott bibliográfia egészíti ki.

S. M.

Henri J. M. Nouwen: The Living Reminder. Service and Prayer in Memory of Jesus Christ. (Az élő emlékeztető. Szolgálat és ima Jézus Krisztus emlékére.) Seabury Press, New York 1977, 80 o.

Hibás és ártalmas akár elvben, akár gyakorlatban elválasztani a lelkiismeret a lelkipásztorkodástól, az imát a szolgálattól. A kettő kapcsolatát vizsgálja új könyvében Henri Nouwen népszerű lelki író, a Yale egyetem teológiai iskolájának tanára. A papi lelkiismeret kérdéseit már több könyvében tárgyaló szerző most úgy mutatja be a lelkipásztort, mint „élő emlékeztetőt” Jézus Krisztusra, akinek hármas feladata van: gyógyítani, táplálni és vezetni. Mindegyik feladatkör lényeges hatással kell, hogy legyen a pap imaéletére.

1. Gyógyítani. Emlékeink formálnak bennünket. Abban, hogy mikké válunk, magunknál az eseményeknél nagyobb fontossága van emlékeinknek az illető eseményekről. A legtöbb szenvedést, amellyel lelkipásztorként találkozunk, emlékek okozzák. Az

emlékek okozta sebek gyógyításra várnak, amit viszont az tesz nehezzé, hogy fájdalmas emlékeinket igyekszünk mielőbb elfelejteni. Feledés által azonban független erővé tesszük meg őket, úgyhogy bénító hatással vannak mindennapi életünkre; idegené válunk önmagunk számára: saját történetünket álmainkhoz alakítjuk, kellemes, kényelmes méretűre csonkítjuk. Mk 2,17 arra figyelmeztet, hogy csak azok gyógyíthatók meg és kezdhetnek új életet, akik szembenéznek megbesztett állapotukkal. A lelkipásztor első feladata, hogy emlékeztessen a fájó múlttra, teret teremtsen, amelyben a múlt sebzó emlékei félelem nélkül elérhetők és napfényre hozhatók. A következő lépés az emberi történetet összekapcsolni az isteni történettel. Úgy kell elmondanunk Jézus történetét, hogy általa a sok fájdalmas seb kiszabaduljon az elszigeteltségből, és úgy nyilvánuljon meg, mint Isten velünk való kapcsolatának része. A gyógyulás annyi, mint annak megértése, hogy emberi sebeink a legmélyebb kapcsolatban állnak Isten szenvedésével, részei Isten most folyó megváltó munkájának a világban. De élő emlékeztetők az Úrra csak akkor lehetünk, ha mi magunk szüntelen jelenlétében járunk, azaz semmit sem teszünk vagy fogunk fel Tőle függetlenül. Az első parancs, mely Isten szeretetét írja elő teljes szívvel-leléből-elméből, valóban első. Jézus követelése radikális: kizárólagos elkötelezettséget kér Istennek, egyedül Istennek. Ez a feltétel és fenntartás nélküli szeretet visz el aztán bennünket a felebaráthoz, az első parancsolat a másodikban lesz konkrétta, egyedivé. Ahhoz tehát, hogy élő emlékeztetők legyünk Istenre, elsősorban a mi Istenhez való bensőséges kapcsolatunkkal kell törődnünk. Ha valóban hallottuk, láttuk, szemléltük, érintettük az Igét, aki élet, akkor nem is lehetünk mások, mint élő emlékeztetők Órá.

2. Táplálni. Az élet egyik misztériuma, hogy a múlt együttlét emléke gyakran közelebb hoz bennünket egymáshoz, mint a testi jelenlét. A másik távollétében, pusztán emlékező új módon látjuk egymást: nem veszünk el a felszín részleteiben, jobban megértjük egymás legmélyebb lényét. Amikor emlékezünk egymásra, a másik személy legjobb énjé, valódi szépsége tör tudatunkba. Ugyanakkor a szerető emlékezés növeli egymás látásának vágyát, hogy az új fölfedezés konkrétan kifejeződhessék kölcsönös szeretetben. De a mélyebb jelenlét mindig egy még jobban tisztító távolléthez vezet. Így a jelenlét és távollét állandó váltakozása teremt emlékezzettel összekapcsolva az az út, amelyen egymás iránti szeretetünk tisztul, mélyül, táplálkozik. „Jobb nektek, ha elmegyek, . . . a Lélek majd elvezet benneteket a teljes igazságra” (Jn 16, 7.13): csak az emlékezésben válik lehetségessé igazi bensőséges kapcsolatba kerülni Jézussal, csak emlékezésben tudjuk felfogni teljes értelmét mindannak, amit nekünk elmondott. Azaz Isten bensőséges kapcsolatba lépett velünk nemcsak jövetele, hanem távozása által is. Jézus Krisztus emléke életadó emlék, mely fenntart és táplál bennünket itt és most. — Az Eukarisztiában kenyeret eszünk, de nem annyit, hogy elvegye éhünket, bort iszunk, de nem annyit, hogy elvegye szomjunkt, könyvből olvasunk, de nem annyit, hogy elvegye tudatlanságunkat. E szegény jelek, melyek inkább beszélnek az Úr távollétéről, mint jelenlétéről, mind azt mondják, hogy Ő még nem tért vissza, hogy mi még úton vagyunk, várakozva, remélve, vágyakozva. A pap, amikor népét az oltár köré hívja, egyszerre hívja őket megtapasztalni az Úr jelenlétét és távollétét, egyszerre hívja őket szomorúságra és öröme, vágya és beteljesülésre. Így válik a szentmise Jézus emlékűnnepévé, amely úgy táplál, hogy amikor érezzük távollétét, akkor jövünk rá jelenlétére.

Mai kultúránkban túlzott hangsúly van a jelenlétben. Jelen lenni lelkipásztori munkánk jelentős részét képezi. Ez kétségtelenül fontos, de a jelenlét-szolgálatot mindig egyensúlyozni kell távollét-szolgálatl, amely átalakítja az Úr távolléte feletti fájdalmat jelenléte mélyebb megértésévé. Keresnünk kell a módokat, amelyek révén nemcsak jelenlétünk, hanem távollétünk is az Úrra fogja emlékeztetni a hívőket. Le kell lepleznünk a nélkülözhetetlenség mítoszát. Ha a népköztől való távollét különleges jelenlétet jelent Isten előtt, akkor távollétünk életadó távollét lesz. Jézus is így tett: Mk 1,35. Hívőinket elgátlja, amikor Istennel vagyunk. Imáink nem magánügy, hanem a lelkekért való munkánk szíve.

3. **Vezetni.** Az emlék a jövő felé is vezet bennünket, állandóan újjá teszi életünket. Reményünk emlékeinkre épül. Sőtét, félelmetes éjszakán azért tudunk ragyogó reggelt remélni, mert már láttunk ragyogó reggelt. A próféták Isten szolgásgéből megszabadító szeretetére emlékeztetve öntötték a népbe új reményt. Ez a prófétai szolgálat Jézusban kapott legteljesebb kifejezést. Ő nemcsak feleleveníti a biblikus emlékeket, de maga is azért beszél, hogy övéi az előttük álló nehéz időkben majd emlékezzenek szavaira. S azóta a tanítványok Órá emlékeze beszélnek, tanúskodnak, törnek kenyeret, ebben az emlékből találnak erőt időzésben, válságos órákban.

Lelkipásztori vezetésünk két lépése: a szembesítés és a lelkesítés. Szembesítés: a jövő felé vezetés szükségessé teszi tévhiteink leleplezését, azét a tévhitét, hogy „megérkeztünk”, hogy megtaláltuk hitünk végleges megfogalmazását, az ideáljainknak legjobban megfelelő életstílust. Állandóan kísértve vagyunk, hogy az eredeti látomást felcseréljük annak egy kényelmes pótlékával. A nagy reformátorok — mint Benedek a 6. században, Ferenc a 12.-ben, Teréz anya ma — mind szembenéztek a ténnyel, hogy az eredeti nagy látomás elmosódott, elvesztette meggyőző erejét. Lelkesítés: a szembesítés után vissza kell menni arra a pontra, ahonnan a nagy ihlet származott. Minden reformátor egy régi nagy vízióra emlékeztet bennünket: Benedek a közösségre, Ferenc a szegénységére, a mal próféták a békéére és igazságosságára. A haladás paradoxona, hogy csak akkor lehet róla szó, ha visszamegyünk egy nagy emlékhöz, amely új vitalitást tud adni a szunnyadó álmoknak. Gyakorlatban ez a kettős szolgálat a legjobb eredményt akkor éri el, ha egyszerűen „mesélünk”. Mesemondókká, elbeszélőkké kell válnunk, hogy a múlt nagy tanúi vezethessék kétkedő szívünket. A történet teret terem, amelyben megtalálhatjuk a helyünket. Szembesít, de nem nyom el, lelkesít, de nem manipulál, inkább találkozássra, dialógusra hív. — De lelkesíteni csak akkor tudunk másokat, ha amit mondunk, az az életünket szüntelenül irányító látomásból táplálkozik. Ahhoz, hogy élő emlékké váljunk, Isten szavának testté és vérré kell válnia bennünk, ez pedig nem érhető el egyszerű értelmi felfogással, hanem egy szerető-megismerő folyamat gyümölcse, folytonosan elmélkedve, rága az Úr szavát. Ha a történelem legnagyobb újsága, hogy az Ige testté lett, akkor nekünk is legnagyobb hivatásunk és kötelességünk folytatni az Ige megtestesülését magunkban.

Pásztorként a múlt sebeit gyógyítani, papként a jelenben táplálni, prófétaként a jövő felé vezetni: ez a lelkeket gondozó „élő emlékezet” feladata. S amikor Nouwen mindezt egyszerű, bölcs szóval elmondja, könyve maga lesz ilyen emlékeztető: nem új tanokat hirdet, hanem hagyományos igazságokra vet új fényt, mint a házigazda, „aki kincseiből újat és régít hoz elő”.

Lelóczky Gy.

Megjegyzés. Mint már sokszor jeleztük, az ismertetett idegen nyelvű könyvek beszerzésére szerkesztőségünk nem vállalkozik!

Minden gyermeknek joga van

- gyöngédségre, szeretetre és megértésre
- megfelelő élelmezésre, lakásra, egészségügyi ellátásra és szórakozásra
- ingyenes nevelésre
- különleges gondozásra, ha testileg vagy szellemileg fogyatékos
- katasztrófák esetén azonnali segítségre
- arra, hogy békében és az egyetemes testvériség légkörében növekedjék
- hathatós védelemre minden hanyagság, kegyetlenség és kizsákmányolás ellen
- végül minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy ezeket a törvény által biztosított jogait fajra, nemre, vallásra, nemzeti hovatartozásra és társadalmi származásra való tekintet nélkül, maradéktalanul élvezhesse.

(Az ENSZ dokumentumából)